זון אויפגאנג — 4.33
זון אונטערגאנג — 8.31

די איינציקע אידישע
צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

וועטער :
וועטער : קלאר און וארים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 139. Winnipeg, Monday July 14, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

מאנטאג יח׳ תמוז, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

סאָוועט רעגירונג באַטראַכט פלענער פאַר אידישער מאַסן קאָלאָניזאַציע אין קרים

נייע הונדערט טויזנט העקטאַר באָדן אויסגעטיילט פאַר אידישער קאָלאָניזאַציע. — פּלאַנעוועט אויסצוטריקענען סי־וואַשער זומפּן און באַוואַסערן טרוקענעם באָדן.

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאָסקווע, יולי 14 (איטא). — דער "סאָוועטסקאיע אַרמיע" האָט געלטן גוטגעהייסן דעם באַשלוס פון׳ם לאַנד קאָמיסאַריאַט אויסצוטיילן נייע הונדערט טויזנט העקטאַר באָדן פאַר אידישער קאָלאָניזאַציע אין קרים. די קרימער רעגירונג וועט איצט אינסטרואירט ווערן פון׳ם "סאוו־נאַרקאָם" אויסצוטיילן דעם דאָזיקן באָדן אין משך פון איין חודש צייט.

דער סאָוועטנאַרקאָם האָט גלייכצייטיק באַטראַכט רעזיאָלוציע פון אַמעלער פון אַמעלער ריאַצי (באָדן צונדיטונג) אין קרים, וואָס וועט גוואַלדיק פאַרגרעסערן דעם פאַסיקן באָדן פאַר קאָלאָניזאַציע שטאָט און וועט דער־מיטלאַכן דאָרטן אַ מאַסן קאָלאָניזאַציע.

די פלענער זיינען, — צו באַוואַסראָט די קרימער פעלדער, וואָס ליידן איצט אַפּט פון טריקענישן, מיט די וואַסערן פון׳ם דניעפּער, און דורכצופירן קאַנאַלן און אויסטרייקענען די זומפּן פון׳ם "סאור־וואַש", ביים מזרח בראַנע פון קרים, וואָס וועט עפענען אַ נייעם גרויסן פרוכטבאַרן שטח פאַר קאָלאָניזאַציע.

די רעגירונג אין מאָסקווע האָט באַשלאָסן צו שיקן קיין קרים אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פון אינזשענערן, שוין די וואַר־אונטערצוזוכן דעם דאָזיקן פּראָיעקט.

דער פּראָיעקט איז פאַרבונדן מיט אויס־נאַטן פון רעזעוו הונדערט מיליאָן רובל, אַבער דערפאַר, ווען ער וועט פאַרענדיקט ווערן, וועט עס ווערן מעגלאַך צו אַנטוויק־לען אין קרים אַ גרויסע קאַטאָן (באַוול) פּראָדוקציע, רייז פּלאַנטאַציעס און ווייַנ־גערטנער. און פּראָדוצירן אין אַזעלכע גרויסע קוואַנטיטעטן, אַז עס זאָל מעגלאַך זיין צו עקספּאָרטירן אַ סך פון די פּראָ־דוקטן קיין אויסלאַנד.

אידיש שטעטל אין פּוילן אָפּגעברענט

וואַרשע, יולי 14 (איטא). — דאָס שטעטל בלאַשקי, אַרום קאַליש, האָט שוואַר געליטן, פון אַ שריפה, אַ סך הייזער זיינען פאַרניכטעט געוואָרן פון׳ם פייער, און הונדערט אידישע פאַמיליעס זיינען פאַרבליבן אָן אַ דאַך איבער׳ן קאָפּ.

נאָך אַ פּאַגראָם אויף אידן אין רומענישן שטעטל

רעגירונג באַשליסט אָנצונעמען שטרייַנגע מיטלען קעגן אַנטי־סעמיטישע אַגיטאַטאָרן. האָפנונג צו מאַכן אַ סוף צו אַנ־טי־אידישע עקסצעסן.

בוקאַרעסט, יולי 14 (איטא). — די אַנטיסעמיטן האָבן פאַרניכטעט די אַר־דישע קראַמען אין׳ם שטעטל בעלעצעאַ־נאַ. לויט אַ באַריכט וואָס איז אָנגעקו־מען צום אינערן מיניסטערריום, דער באַריכט לויטעט, אַז די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַטאָרן האָבן צוזאַמענגעקלאָפן אַ המון קלינגענדיק אין די קירכן גלעקער, און דער נאָך האָבן זיי אויפגעהעצט דעם המון צו פּאַגראָמירן די אידישע געשעפטן. די פּאָ־ליציי, לויט׳ן באַריכט, האָט איינגע־שטעלט אָרדענונג, שיסנדיק אין דער לופט.

אַ קאָנפערענץ פון הויכע באַאַמטע, אונטער דער פאָרזיצערשאַפט פון אינערן מיניסטער וואַידאַ וואַיוואָדע, האָט באַ־שלאָסן צו שיקן דעם גענעראַל־סעקרע־טאַר פון דער רעגירונג, קעדעראָ, קיין סוצעוואַ, איינצושטעלן דאָרטן אָרדענונג. דאָס קריגס מיניסטעריום וועט צושטעלן סאָלדאַטן פאַר דעם צוועק.

די קאָנפערענץ האָט באַשלאָסן צו פאַרבאָטן אַלע העצע־פאַרזאַמלונגען צו אַרעסטירן גלייך אַלע אַנטיסעמיטישע אַגיטאַטאָרן, וועלכע וועלן איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון די דיסטריקט פּראָקוראָרן. אַ באַפעל וועגן דעם איז איבערגעשיקט געוואָרן צו אַלע געריכטן איבער׳ן לאַנד.

דער יוסטיץ מיניסטער, אַנגעלעסקו, האָט אויסגעדרוקט צו מיינונג, אַז אַ דאַנק די אָנגענומענע מיטלען וועט אַר־דענונג איינגעשטעלט ווערן אין לאַנד אין משך פון עטלאַכע טעג צייט.

יונג ווינניפּעגער מיידל דערטרונקען זיך באַדנדיק זיך אַליין לעצטן אָוונט אין ווינניפּעג ביטש

מאַן שטערבלאַך פאַרוואונדעט פון טראַמוויי. — נאָך פינף פאַר־וואונדעט אין גאַסן עקסידענטן.

מיט ליטא האוס, 21 יאָר, פון 867 טאַלבאָט עוועניו, ווינניפּעג, האָט זיך לעצטן אונט דערטרונקען באַדנדיק זיך אַליין אין סטיוענסאָן פאַנט, אין ווי־ניפּעג ביטש. איר קערפּער אַז מיט אייר־ניקע שעה שפּעטער אַרויסגעזוכט געוואָרן אין צוים ברעג.

מיט האַנס איז אַרויסגעפאָרן קיין ווי־ניפּעג ביטש צו פאַרברענגען דאָרטן דעם וואָכענד, צוזאַמען מיט איר ברודער און שוועסטער, און אַן אינעם סידני אַדאַמסאָן, 406 שערבראָוק סטריט. אַרום 8 אַזיינער אין אונט איז זי אַרויס צום לעצטן מאָל כאַפּן אַ שווים, איידער זי האָט געדאַרפט צוזאַמען מיט אירע באַגלייטער אונעקי פאָרן צוריק אַהיים, מיט׳ן צוג וואָס גייט אָפּ 9 אַזייגער. ווען זי איז ניט געקומען אין צייט, האָבן די אַנדערע מיטגלידער אין דער פאַרטיע געמאַכט אַ טרעוואַגע און זיך פאַרטיעט זיינען אַרגאַניזירט גע־וואָרן, אַרום 9.30 אַזייגער האָט מען גע־פונען איר מאַנטל שווימען אויבער׳ן וואַ־סער, אָבער איר קערפּער איז אַרויסגע־וואַשן געוואָרן צום ברעג אַרום אַרום 11 אַזייגער.

פרענק גונווילי, 59 יאָר אַלט, פון האַד־סאָן, מאַנ., אַ פאַרקויפטער געווען׳ער כאַלאַדאָס, איז שטערבלאַך פאַרוואונדעט געוואָרן פון אַ טראַמוויי אויף נאָטרדעים עוועניו. און נעריט סט., שבת אָוונט. ער איז שפּעטער געשטאָרבן אין שפּיטאַל.

דריי זיינען פאַרוואונדעט געוואָרן, איינס פון זיי אַ 6־חדשים׳ן דיק עופה׳לע, אין אַן אוטאָמאָביל צוזאַמענשטויס אויף קען דערפאָלג.

מיידל שיקט איר שוועסטער צו פאַרטרעטן זי אונטער דער חופּה; די פראַגע איז איצט, וועמעס מאַן איז דער חתן?

ניו־יאָרק, יולי 14. — האַנדלשאַפט איז ניט קיין ברודערשאַפט, און אַז אַ מיידל וויל חתונה האָבן, מוז זי זיך מט־ריח זיין און אַליין, גיין אונטער דער שרוב דער פאַטער. אַזוי איז דער פאַל מיט אַ יונג מיידל פון ניו יאָרק, וואָס האָט אַ שוועסטער אין לאָס אַנדזשעלעס. דער יונג מיידל, מיט אַ פאַר יאָר אַרום, האָט אַ ברודער אין אַ אַנדערן שטאָט, אַן אַלטער בחור פון 21 יאָר, פון 587 דזשאַרווויס עוועניו, אין אַזוי דער פאַר פון אַ נאָכן אומגליק, זיין לאַנג אין אַ גינסטיקע.

—(::)—

סטאַרס וועלן זיין גע שלאָסן מאָרגן פון 1 נ.מ.

אַ. ר. אייוויי, דער סעקרעטאַר פון דער "ריטייל מערטשאַנטס אַסאָסיאַציאָן" מעלדעט, אַז זיי האָבן אָנגענומען אַ באַ־שלוס, צוליב דער פייערונג פון מאָנ־טאָבעס דימאָנסטראַציע יובילײַ, צו פאַר־מאַכן מאָרגן־די סטאָרס איינס אויזיגער בייטאָג.

אויף דער בקשה פון דעם יובילײַ קאָ־מיטעט, און דעם "עקטענג" מעיאָר, אַלד. אַ. ט. ליטש, קיי., סי., האָט די אַסאָסי־אַציאָן ווידער אַמאָל באַטראַכט אַ פרי־עדריכן באַשלוס, און האָט איינגעשטימט צו פאַראייניקן זיך מיט דעם יובילײַאָס קאָמיטעט, כדי צו מאַכן די פייערונג איינדרוקספאָלער אַן פאַר אַ פולשטענדי־קען דערפאָלג.

אַנגעוועגער עדמאָנטאָנער אידישער תושב פּריצייטיק געשטאָרבן

(ספּעציעלע דעפּעשע צו "דאס אידישע וואָרט" פון ד. באַלצאַר)

עדמאָנטאָן, אַלבערטאַ, יולי 12. — זעק־קיק סלוצקער, אַן עדמאָנטאָנער תושב פאַר די לעצטע פערצן יאָר, איז דאָ געשטאָרבן לעצטן דאָנערשטאָג, נאָך אַן אָפּעראַציע וואָס ער האָט דורך געמאַכט מיט אַ וואָך צוריק. די לויה איז פאָרגעקומען פרײַטאָג. אַ גרויסער עולם האָט אים באַגלייט צו זיין אייביקער רו.

דער פאַרשטאָרבענער האָט איבערגע־לאָזט זיין פרוי, צוויי טעכטער, דרײַ זין און אַ אייניקל.

דער פאַרשטאָרבענער איז געקומען אין קאַנאַדע אין 1913 פון אַ קלײַן שטעט־לע פון ווייס־רוסלאַנד, און ער האָט זיך באַזעצט אין קאַלגאַרי.

זון די מייסטע אַמעריקאַנער האָט ער דורכגעמאַכט אין קאַלגאַרי שווערע צײַט־טען. שפּעטער האָט ער אַרויבערגעבראַכט זיין פרוי און קינדער און אין 1916 איז ער אַרויסגעפאָרן מיט זיין פאַמיליע אין עדמאָנטאָן וואו ער האָט געלעבט ביז זיין טויט. אין עדמאָנטאָן האָט ער זיך די לעצטע יאָרן באַשעפטיקט אַלס פּוטער־וואַרג הענדלער.

זיין פּריצייטיקער טויט האָט געמאַכט אַ שווער איינדרוק אויף דער עדמאָנטאָ־נער אידישער אידישער קהילה. דער פאַרשטאָר־בענער איז געווען אין די מיטלשע יאָרן, אַלע עדמאָנטאָנער אידן דרוקן אויס זײַ־ער טיפסטן מיטגעפיל צו דער אַלמנה און יתומים אין זייער שווערן פאַרלוסט.

—(::)—

וויסנשאַפטסלייט דערפינדן אַ "פּסיכאָלאָגישן אוטאָמאַ־מאָביל"

אַ "פּסיכאָלאָגישער אוטאָמאָביל" איז געשאַפן געוואָרן אין אַהייא שטאַט אַר־ניזאָנערסיטעט, קאַלאַמבוס, צו באַשטע־טיקן אַ אורזאַך פאַרוואָס "דרייוועדס" האָבן אַזוי פיל עקסידענטן.

דער דאָזיקער נייער אַפּאַראַט וועט פאַרדינסטריען יעדער באַוועגונג פון דעם אוטאָמאָביל דרייווער, און אין פאַל פון אַן עקסידענט וועט דער אַפּאַראַט דערציילן די נאָנצע געשיכטע ווי אַזוי ער איז פאַרגעקומען.

דער "פּסיכאָלאָגישער אוטאָמאָביל" איז דערפונדן געוואָרן פון דעם דעפּאַרט־מענט פון פּסיכאָלאָגיע.

גן־עדן פאַר מאַטאַריס־טען: גאַזאָלין פריי אין סעאַטעל.

סעאַטעל, יולי 14. — אַ סך ווינניפּע־גער אויטאָמאָביל אינגענטימער, פונקט ווי אין די אַנדערע שטעט אין קאַנאַדע און אין אַמעריקע, ביי וועמען אַ גאַלאָן גאַ־זאָלין איז ניט קיין קליינע פּראָבלעם אין די איצטיקע שווערע צײַטן וועלן געוויס מקנא זיין די נייעס, אַז אין אַ גאַזאָלין סטאַנציע, אין סעאַטל, ניט מען הײַנט אַוועק גאַזאָלין אויסזיכט צו יעדן מאָטאָ־ריסט ווער עס קומט איבערבייטן זיין אויל.

צוליב דער קאָנקורענץ איז לעצטע וואָך אין סעאַטל פאַרקויפט געוואָרן אַ גאַלאָן גאַזאָלין פאַר פינף סענט, און פון די דאָזיקע פינף סענט מוזן די איינגע־מער פון די גאַזאָלין סטאַנציעס באַצאָלן דריי סענט אין שטייערן צו דער רעגי־רונג.

דער אַלגעמיינער פּריין פאַר אַ גאַלאָן גאַזאָלין אין סעאַטל, אין געווען לעצטנס פון 8 און אַ האַלב ביז 9 און אַ האַלב סענט.

—(::)—

פּלאַנען קאָנפערענץ פון אַלע מאַכמעדאַנישע לענדער וואָס געפינען זיך איצט אין פאַ־לעסטינע

יפו, יולי 14 (איטא). — אַ פאַרשלאָג, אַז די גרויסע צאָל מאָכמעדאַנישע פאַר־שטייער פון עגיפּטן, איראַק, אינדיע, פּער־סיע, יאַוועע און אַנדערע מאָכמעדאַנישע לענדער וואָס געפינען זיך איצט אין פאַ־לעסטינע אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פאַרהער פון דער כותל־מערבי קאָמיסיע, זאָלן אָפּהאַלטן אַ קאָנפערענץ, וואָס זאָל שאַפן אַ פאַרשטענדיקונג צווישן די מאַכ־מאַדאַנער אין פאַרשייַדענע לענדער, אין נעמאָכט געוואָרן אין דער הײַנטיקער אויסגאַבע פון דער אַראַבישער צייטונג "פאַלעשטיין".

באַריכטנדיק וועגן דעם דאָזיקן פאָרש־לאָג, דערקלערט די אַראַבישע צייטונג, אַז די כותל מערבי פאַרגאַנג אַז ענטשטאַנען פון דער אַלגעמיינער לאַגע פון די אַראַ־בער אין פּאַלעסטינע.

—(::)—

אָרגאַניזאַציע פון וועלאַסיפּעד גנבים אַנטדעקט

אַן אָרגאַניזירטע גרופּע גנבים וועלכע האָבן זיך ספּעציאַליזירט אין גנב׳ענען בלויז וועלאָסיפּעדן, זיינען לעצטע וואָך געכאַפּט געוואָרן פון דעם בייסיקל דע־טעקטיוו, אי. מעקאַרטוואַדיל, פון דער שטאַטיקער פּאָליציי.

אין פאַרלויף פון די לעצטע צוויי יאָר זיינען אין ווינניפּעג גע׳גנב׳עט געוואָרן דורכשניטלאַך 125 וועלאָסיפּעדן יעדן מאָנאַט, און מען גלויבט, אַז די דאָזיקע גנבים זיינען אַסוויסטן פאַראַנטוואָרט־לאַך פאַר די דאָזיקע גנבות. די דאָזיקע גרופּע וועלן אָנגעפירט פון דריי מענער וועלכע וואוינען אין אַ קלײַן שטעטל עט־לאַכע מײַל צפון פון ווינניפּעג. עס איז אויסגעפונען געוואָרן, אַז די גע׳גנב׳טע וועלאָסיפּעדן וועלן פאַרקויפט אַזוי נידע־דיק ווי $3 אַ שטאַק.

צוויי פאַרדעכטיקע מענער זיינען שוין אַרעסטירט געוואָרן נאָך איינעם אַרעס־טען וועלן וואַרשיינלאַך אין ניכן געמאַכט ווערן, אין הײַנטיקע וואָך ווערן אין פּראָוויינציעלן דורכגלופּטערט ווערן פּאָליציי געריכט.

רעגן מאַכט אַ סוף צו הײַץ בוואַליע, וואָס האָט געקאָסט 173 קרבנות

שיקאַגאָ, איל., יולי 14. — אַ רעגן האָט לעצטן אָוונט געמאַכט אַ סוף צו דער שרעקלאַכער הײַץ־בוואַליע אין׳ם מיט־טעל־וועסט, וואָס האָט געקאָסט 173 מענשלאַכע לעבנס און הונדערטע פאַר־חלש׳טע פון הײַץ, און וואָס האָט צע־שעדיקט אויף די תבואות אויף די פעלדער.

סט. לואיס, אין׳ם מיסורי טאַל, האָט אַמשווערסטן געליטן פון דער הײַץ. זעקס טעג נאָכאַנאַנד האָט דער טעראָמעטער דאָרטן דערגרייכט איבער 100 גראַד אין־בער נול שאָטן. 51 מענטשן זיינען דאָרטן פאַר דער צייט געשטאָרבן פון דער שרעק־לאַכער הײַץ.

אויף די פאַרמס פון דרום אילינאָיס, וואו די הײַץ איז געווען ניט קיין קלעענער, האָבן פאַרמערס געהאַנדלט ווי אין די טראַפּישע לענדער, — די נאָנצע אַר־בעט אויף די פעלדער איז פון זיי געטאָן געוואָרן דורך די נעכט, און זיי האָבן גע־רוט בייטאָג.

אין אייאָוואַ, וואו די טעמפּעראַטור האָט אויך דערגרייכט איבער 100, זיינען אַ סך בהמות אומגעקומען פון הײַץ.

שיקאַגאָ האָט נאָך אַ קלײַנעס אין־בערברוך געהאַט ווידער אַ שרעקלאַך הײַסן טאָג דעם שבת, און הונדערטער טויזנטער מענשן זיינען אַנטלאָפן פון שטאָט צו די באַד־פּלעצער ביי די יס־בערגן.

די רעגנס פון לעצטן אָוונט האָבן גע־באַקן די הײַץ אין די מיטל־וועסט שטאַ־טען, און די באַפעלקערונג האָט אָפּגע־אַטעמט מיט פאַרלייכטערונג.

—(::)—

נייע גזירה אין ליטע צו באַרויכן אידן פון זייער שטיקל ברויט

קאָוונאָ, יולי 14 (איטא). — אַ נייער עקאָנאָמישער קריזיס דראָעט דער אידי־שער באַפעלקערונג פון ליטע, וואָס באַ־שטייט אַמעמיסטנס פון הענדלער. די רע־גירונג האָט באַשלאָסן אַריבערצופירן די מאַרק־פּלעצער פון די אידישע געגנטן אין די שטעטלאַך, אין די ניט־אידישע קוואַר־טאַלן. די אידישע הענדלער, בעל־מלאָ־כה׳ס און געשעפטסלייט זיינען קאַנצענ־טרירט אַרום די מאַרק־פּלעצער און מאַכן אַ לעבן פון באַוואַרן דעם פּויער מיט זיינע באַדערפענישן, און ווען די מאַרק־פּלעצער וועלן איבערגעפירט ווערן, וועלן די אידן פאַרלירן זייערע קונים.

אַנגעוועגער יונגער אי־דישער מאַלער טויט

וואַרשע, יולי 14 (איטא). — זינגריד קאַמינסקי, אַ יונגער אידישער מאַלער וואָס האָט זיך דערוואַרבן אַ גרויסן נאָ־מען אין דער קינסטלערישער וועלט, איז דאָ געשטאָרבן אין עלטער פון 26 יאָר.

קאַמינסקי איז געבאָרן געוואָרן אין טשעכאָסלאָוואַקיע. כאָטש ער איז נאָך נעווען אַזוי יונג, איז ער שוין געווען באַרימט ווי אַ קאָנסטרוקטיווער אידישער מאַלער.

אַנגעוועגער יונגער אי־דישער מאַלער טויט

וואַרשע, יולי 14 (איטא). — זינגריד קאַמינסקי, אַ יונגער אידישער מאַלער וואָס האָט זיך דערוואַרבן אַ גרויסן נאָ־מען אין דער קינסטלערישער וועלט, איז דאָ געשטאָרבן אין עלטער פון 26 יאָר.

קאַמינסקי איז געבאָרן געוואָרן אין טשעכאָסלאָוואַקיע. כאָטש ער איז נאָך נעווען אַזוי יונג, איז ער שוין געווען באַרימט ווי אַ קאָנסטרוקטיווער אידישער מאַלער.

אַנגעוועגער אַנטלאָפן פון אַ אַרבעטער

אַ יונג מאַן פון ווינניפּעג, אַנגעקלאָגט פון אַ גאַנב פון אַ מאָנאַט אַלט קינד.

אַ יונג מאַן פון ווינניפּעג, אַ אַרבעטער, איז אַנטלאָפן פון אַ מאָנאַט אַלט קינד, וואָס ער האָט אַנגעקלאָגט אַלס אַ גאַנב.

דער יונג מאַן, אַ אַרבעטער, האָט אַ קינד אָנגענומען פון אַ פרויען, אַ אַלטע פרויען, אַ אַלטע פרויען, אַ אַלטע